

Noordse Stern, Oudeschild Texel, juni 2020 | Jurriën Uiterwijk

De Noordse Stern

Sterna paradisea

Paul Keuning

Ditmaal een vogelsoort die we in ons werkgebied nauwelijks te zien krijgen. 'Doortrekker in zeer klein aantal' stond in 1987 al in 'Vogels tussen Vecht en Eem'. Deze wereldreiziger trekt na de broedtijd de Noordzee en de Atlantische Oceaan op. Ver van de kust via foerageergebieden trekt de Noordse Stern over de Atlantische Oceaan naar het zuidelijk halfrond. Een deel rondt Kaap de Goede Hoop en vliegt de Indische Oceaan over naar Antarctica.

De Noordse Stern is een echte globetrotter: als hier de winter invalt, bivakkeert hij in de omgeving van Antarctica om het jaar daarop weer circumpolair het noordelijk poolgebied op te zoeken, van Canada tot en met Siberië. Nederland ligt aan de uiterste zuidgrens van zijn broedgebied. De grote jaarlijkse verschillen in het aantal juvenielen is verklaarbaar uit de voorkeur om te broeden in een koele omgeving. Een warm voorjaar zal dus minder broedgevallen in ons land opleveren.

Stoer uiterlijk

De vertaling van de Latijnse naam van deze sierlijke vogel is paradijselijke Stern. Met wat inlevingsvermogen zal dat zeker te maken hebben met zijn stoere uiterlijk, stevig staand op zijn korte poten en z'n sierlijke, springerige vleugelslag. De Noordse Stern lijkt sterk op de Visdief. Duidelijke verschillen zijn de dieprode

snavel (zonder zwarte punt) en de in de vlucht doorschijnende lichtgrijze vleugels. Let ook op de lange buitenste staartpennen van de volwassen vogels. Noordse Sterns paren voor het leven en vormen grote broedkolonies waar meerdere paren samen nestelen. Elke arctische zomer keren deze vogels terug naar hun favoriete nestgebieden en vinden daar hun partners. De broedresultaten van de Noordse Stern in Nederland waren de laatste jaren wisselend. In de jaren zestig zorgde waterverontreiniging voor een inzinking. Daarnaast is overbevissing een groot probleem voor de Noordse Sterns.

Broedplekken

Na de jaren zestig ging het weer beter. Sinds de jaren tachtig schommelt het aantal jaarlijks tussen de duizend en tweeduizend paar en vanaf het midden van de jaren negentig neemt het aantal in

het gehele internationale Waddengebied toe. Na de eeuwwisseling is dit weer iets afgenomen.

Bekende broedplekken in ons land zijn Utopia op Texel, Rottumeroog en het Lauwersmeer. Utopia leverde in 2024 geen jonge Noordse Sterns. Door besmetting met het hoog-pathogene H5N1-virus stierven het afgelopen jaar honderden Noordse Sterns. Enkele ouderparen zijn uitgeweken naar het Loodsmansduin op Zuid-West Texel. Daar hadden ze wel succesvolle broedsels.

Besmetting is een ingrijpend en onomkeerbaar proces; lees 'Wadwachters' van Erik van Ommen en Wilma Brinkhof er maar op na. Misschien zijn de vogels extra vatbaar voor ziektes als het vogelvirus omdat ons land op de rand van het broedgebied zit. Los van vogelziektes schommelde het aantal doortrekkers tussen april en augustus de laatste acht

jaar tussen de 460 exemplaren tot meer dan 10.000 vogels (bron: Sovon). Zijn er beschermingsmaatregelen denkbaar voor de Noordse Stern? Jazeker, deze stern zoekt voor zijn broedgebied vooral rust. Verder voelt hij zich thuis op rotseilanden en kale stranden. Rotsen hebben we niet voorhanden, lege stranden kunnen we ze in het Waddengebied wel bieden. En op de Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden broeden ze ook graag op kale dijken. Beheerders kunnen, als dat zich voordoet, meehelpen om toegangswegen ter plekke tijdelijk af te sluiten. In het Gooi is er een incidentele broedvogel geweest. In 1982 en in 1983 was er een broedpoging van een paartje bij de Stichtse Brug (Jonkers et al. 1987).

Bronnen:

- Jonkers, D.A. et al., (1987) Vogels tussen Vecht en Eem. VWG Het Gooi e.o.
- Hume, R. et al., (2023) Vogels van Europa. Uitgever Noordboek Natuur
- Vogelbalans 2024, uitgave Sovon pag. 10, Broedvogels aan de kust

